

BEROEMDE MOTETTEN

*koor & orgelmuziek uit de renaissance & vroegbarok
motetten van Praetorius, Hassler, Lassus en Bassano*

LUTHERS BACH ENSEMBLE

Uitvoerenden: kleinkoor, Robert Koolstra & Tymen Jan Bronda (orgel soli)

ZEERIJP	ZA	15 juni	19:30	Jacobuskerk
GRONINGEN	ZO	16 juni	15:00	Lutherse Kerk

Dit programma is mede
mogelijk gemaakt door:

 kunstraad groningen

Meindersma-Sybenga Stichting

LDF Luthers Diaconessenhuis fonds

 Fonds Eemsmond

 **Gemeente
Groningen**

Verhuur
Binnenstadskerken
Groningen

daannijman.nl

boekhandel
daan nijman
roden • umcg

umcg.daannijman.nl

BOEKHANDEL
GODERT WALTER

Programma

Met intavolaties voor orgel van **Heinrich Scheidemann** (ca. 1595 – 1663)

Hans Leo Hassler (1564-1612)

1a. Halleluja! Laudem dicite (vijfstemmig)

1b. intavolatie

2. Dixit Maria (vierstemmig)

3a. Verbum caro factum est (zesstemmig)

3b. intavolatie

Intermezzo sopranen met orgel:

Heinrich Schütz (1585-1672)

4. Verbum caro factum est

Orlando di Lasso (1532-1594)

5. De ore prudentis (vijfstemmig)

6. Omnia quae fecisti nobis (vijfstemmig)

Hieronimus Praetorius (1560-1629)

7a. intavolatie

7b. Benedicam Domino

PAUZE

Orlando di Lasso (1532-1594)

8. Surrexit pastor bonus (vijfstemmig)

9. intavolatie

Intermezzo solistenkwartetten

Jacobus Gallus (1550 – 1591)

10a. Ecce, quomodo moritur

Marchetto Cara (1465 - 1525)

10b. Ave, victorioso e sancto legno

Orlando di Lasso

11. Ego sum panis vivus (vijfstemmig)

Giovanni Bassano (1558? – 1617?)

12a. intavolatie

12b. Dic nobis, Maria (zesstemmig)

Hans Leo Hassler

Michael Praetorius

Orlando di Lasso

Heinrich Schütz

Jacobus Gallus

Voorwoord

Deze keer geen muziek van Bach, maar oudere werken van verschillende componisten uit heel Europa, waaronder de uit de lage landen afkomstige Orlando di Lasso.

Vrijwel ieder jaar verzorgt het LBE een concert met 'echte' oude muziek van voor de barokperiode. Deze concerten zijn het kleinkoor van het LBE op het lijf geschreven. Alle kwaliteiten van de zangers worden benut bij het uitvoeren van deze wonderschone muziek. Datzelfde geldt voor de twee organisten die aan deze uitvoering meewerken: Robert Koolstra en Tymen Jan Bronda. De bijzondere orgels in de kerk met de 'losse' toren van Zeerijp en de Lutherse Kerk in Groningen maken het mogelijk de sfeer op te roepen van de tijd waarin de composities zijn geschreven. Ik kan me daar zeer op verheugen en hopelijk u ook.

De concerten van het Luthers Bach Ensemble zijn ondenkbaar zonder de ondersteuning van vrijwilligers, subsidiegevers, sponsors en donateurs. Indien u bereid bent ons te steunen als donateur/vriend, dan verwijs ik u naar de informatie daarover in dit programmaboekje.

Datzelfde geldt voor geofende amateurzangers die wel eens willen meedoen aan een concert van het projectkoor van de Lutherse Bach Academie. Daar vindt u een overzicht van andere uitvoeringen en activiteiten van het LBE, maar u kunt ook terecht op onze website: www.luthersbachensemble.nl.

Graag wijs ik u ook op de presentatie in september van onze recent opgenomen cd met Bach solo-cantates voor bas / bariton. De data vindt u achter in deze brochure.

Graag zien we u terug bij een volgend concert.

Ton Kee

Voorzitter Luthers Bach Ensemble

Toelichting

De motetten in dit concert door het kleinkoor van het Luthers Bach Ensemble worden gezongen zijn gebaseerd op Latijnse teksten, afkomstig uit de Bijbel of van middeleeuwse origine, zoals het ontroerende motet van Giovanni Bassano waar aan Maria Magdalena wordt gevraagd wat ze heeft gezien toen ze op Paasmorgen naar het graf ging. Er is één uitzondering in dit concert, het Italiaanse 'Ave, victorioso e sancto legno' van Marchetto Cara.

Motetten zijn meerstemmige muziekstukken die zonder ondersteuning van instrumenten worden uitgevoerd ('a capella'). Ze ontstonden in de late middeleeuwen toen de eenstemmige gregoriaanse melodieën werden verrijkt met een eigen stem die tegen de hoofdmelodie ingaat, 'beweegt', vandaar de term motet die afgeleid is van het Latijnse *movere*, beweging. Aan het einde van de middeleeuwen werden de motetten complexer, ze kregen ze steeds meer stemmen. In de zestiende- en zeventiende eeuw nam het motet een hoge vlucht. Maar ook Bach schreef in de achttiende eeuw nog motetten, zes in totaal, waarin de oorspronkelijke structuur van hoofdmelodie en tegenstemmen te horen is.

Meerstemmige koormuziek was in de periode rond 1600 zeer geliefd. Dit programma biedt een staalkaart aan van muziek uit de grote steden van dat moment: van Hassler in Augsburg, Schütz in Dresden, Gallus in Wenen en Bassano in Venetië. De Frans-Vlaamse Orlando di Lasso had na zijn jeugd in Bergen een internationale carrière en werkte vanaf zijn twaalfde in Parijs, Mantua, Palermo, Rome, Antwerpen en München. Eerder werkte ook in Mantua Cara als zanger en componist in de hofkapel.

Venetië was in die tijd de muzikale hoofdstad van Europa: Di Lasso liet er zijn madrigalen drukken; Bassano was in Venetië de beste instrumentalist en muziektheoreticus van zijn generatie en daardoor het middelpunt van de muziek in de San Marco; Praetorius, Schütz en Hassler waren sterk beïnvloed door de Venetiaanse muziek. Hassler verbleef in 1584 in Venetië, Schütz heeft Venetië tweemaal bezocht, van 1610 tot 1612 om van Gabrieli te leren en in 1628 om Monteverdi te bezoeken. Gallus' werk is beïnvloed door Di Lasso en vertoont Venetiaanse invloeden door de 'cori spezzati' (dubbelkoren), maar hij is voor zover bekend niet in Venetië geweest.

In de tweede helft van de zestiende eeuw ontwikkelde de vocale muziek zich van een meerstemmige compositie met om elkaar heen cirkelende stemmen naar een homofone zetting, waarin de stemmen samen tegelijk optrekken in harmonische klankblokken. Ook is er contrast door het afwisselen van instrumentele met vocale gedeelten en solisten met het koor, zodat er een dialoog ontstaat. Dit maakt dat de muziek ook voor de minder geoefende luisteraar goed te volgen is. Deze ontwikkeling past bij het streven van de twee grote kerkhervormingen in deze periode, de Reformatie en de Contrareformatie. De protestantse en katholieke kerk bestreden elkaar waar ze maar konden, maar in één aspect wilden ze hetzelfde: de gelovigen meer betrekken bij de dienst. Dat kon door de protestantse gemeente voor en na de preek samen te laten zingen of door het aanbod van meeslepende en weelderig begeleide vocale muziek tijdens de katholieke Mis. Maar buiten de kerk werd thuis ook veel en graag meerstemmig gezongen, de nieuwste muziek werd snel verspreid dankzij de drukpers.

In dit programma speelt het orgel een grote rol. Tussen de motetten horen we Scheidemanns 'intavolaties', virtuoze uitgesponnen orgelbewerkingen van toen zeer populaire koorwerken. Ze konden worden gespeeld als er geen koor voorhanden was of als zelfstandige composities voor kerkelijk gebruik. In de Jacobuskerk in Zeerijp wordt er gespeeld op het prachtige Faberorgel dat stamt uit 1651. Dit orgel staat in een bijzondere middentoonstemming die de muziek zeer puur en rein laat klinken. Het orgel werd in de loop der eeuwen goed onderhouden, wel met de nodige aanpassingen. In 1933 werd het orgel fataal veranderd en uitgebreid. Een reconstructie van het oorspronkelijke orgel werd tussen 1978-1979 gerealiseerd door orgelbouwers Bernhardt Edskes en Bas Blank. In feite werd het orgel nieuw gebouwd, met uitzondering van de pijpen die in 1933 niet werden vervangen en de schitterende orgelkas uit 1651. In 2017 voltooid Edskes het nieuwe Schnitgerorgel in de Lutherse Kerk van Groningen. Dat orgel wordt in de Lutherse Kerk in Groningen gebruikt voor de intavolaties.

Marlita Halbertsma

Het Faberorgel in de Jacobuskerk van Zeerijp

Teksten & vertalingen

Hans Leo Hassler

Halleluja – Laudem dicite

Halleluja. Laudem dicite Deo nostro

Halleluja. Omnes servi eius, pusilli et magni

Halleluja. Quoniam regnavit Dominus Deus noster omnipotens

Gaudeamus, et exsulemus : et demus ei gloriam semper.

Halleluja. Prijs onze God

Halleluja. Al zijn dienaars, klein en groot

Halleluja. Want de Heer, onze almachtige God, regeert

Laten we blij zijn en uitgelaten en hem altijd de eer geven.

(Openbaring 19:5-7)

Dixit Maria

Dixit Maria ad Angelum: Ecce ancilla Domini. Fiat mihi secundum verbum tuum.

Maria zei tegen de engel: Zie, de dienstmaagd van de Heer. Mij geschiede naar uw woord. (Lucas 1:38)

Verbum caro factum est

Verbum caro factum est et habitavit in nobis

et vidimus gloriam ejus gloriam quasi unigeniti a Patre

plenum gratiae et veritatis.

Het Woord is mens geworden en heeft bij ons gewoond

en wij hebben zijn grootheid gezien, de grootheid van de enige Zoon van de Vader,

vol van goedheid en waarheid.

(Johannes 1:14)

Heinrich Schütz

Verbum caro factum est

Verbum caro factum est
Et habitavit in nobis
et vidimus gloriam ejus
gloriam quasi unigeniti a Patre
plenum gratiae et veritatis.

Orlando di Lasso

De ore prudentis

De ore prudentis procedit mel. Alleluia.
Dulcedo mellis est lingua eius. Alleluia.
Favus distillans labia eius. Alleluia.

Uit de mond van de rechtvaardige komt honing voort. Halleluja.
Als de zoetheid van honing is zijn tong. Halleluja.
Als een druipend honingraat zijn lippen. Halleluja.

Omnia quae fecisti nobis

Omnia quae fecisti nobis, Domine, in vero iudicio fecisti,
quia peccavimus tibi et mandatis tuis non obedivimus,
sed da gloriam nomini tuo, et fac nobiscum secundum misericordiam tuam.

Alles wat U ons gedaan heeft, heeft U in het juiste oordeel gedaan,
Want wij hebben tegen U gezondigd en uw geboden niet gehoord,
Maar maak uw naam groot en handel naar uw barmhartigheid.

Hieronymus Praetorius

Benedicam Domino

Benedicam Dominum in omni tempore; semper laus ejus in ore meo.
In Domino laudabitur anima mea: audiant mansueti, et laetentur.
Magnificate Dominum mecum; et exaltemus nomen ejus in idipsum

De Heer wil ik altijd prijzen; ik zing steeds een loflied op Hem.
Ik juich om de Heer, laat de armen er verheugd naar luisteren.
Prijz de Heer tezamen met mij, laat ons zijn naam verheerlijken.
(Psalm 34)

Orlando di Lasso

Surrexit pastor bonus

Surrexit pastor bonus
Qui animam suam posuit pro ovibus suis.
Et pro grege suo mori dignatus est, alleluia.

De goede herder is verrezen
Die zijn leven gaf voor zijn schapen.
En zich verwaardigde te sterven voor zijn kudde, halleluja.

Jacobus Gallus

Ecce quomodo moritur justus

et nemo percipit corde.
Viri justi tolluntur
et nemo considerat.
A facie iniquitatis sublatus est justus
et erit in pace memoria eius:
In pace factus est locus ejus
et in Sion habitatio ejus.
Et erit in pace memoria ejus.

Zie hoe de rechtvaardige sterft,
en niemand neemt het ter harte.
De rechtvaardigen worden weggerukt,
en niemand slaat er acht op.
Vanwege de boosheid
wordt de rechtvaardige weggerukt.
En in vrede zal zijn nagedachtenis zijn.
In vrede is zijn rustplaats,
en in Sion is zijn verblijf.
En in vrede zal zijn nagedachtenis zijn.
(naar Jesaja 57: 1-2)

Marchetto Cara

Ave, victorioso e sancto legno

Per cui se apperse il ciel, chiuse l'inferno.
Salve, tu che salvasti el mondo degno
Da brusar dentro al focho sempiterno,
Como tu aiuti l'universo indegno
E muti el mal perpetuo in ben eterno.
Cossì noi te pregamo, benche indegni:
Ne aiuti in vita e alfin salvar ne degni.

Wees gegroet, zegenrijk en heilig kruishout
Waardoor de hemel zich opent en de hel zich sluit.
Ik begroet U als degene die de wereld heeft gered
Van het verdiende branden in het eeuwigdurende vuur,
Zoals U de onwaardige schepping heeft geholpen
En het eeuwig boze heeft veranderd in het eeuwig goede.
Onwaardig als wij zijn smeken wij U:
Ons te helpen in dit leven en waardig te sterven.

Orlando di Lasso

Ego sum panis vivus

Ego sum panis vivus qui de caelo descendit.
Si quis manducaverit ex hoc pane vivet in aeternum.
Et panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita . Alleluia.

Ik ben het levende brood dat van de hemel is neergedaald.
Wanneer iemand dit brood eet zal hij in eeuwigheid leven.
En het brood dat ik zal geven voor het leven van de wereld is mijn lichaam.
Halleluja.
(Johannes 6: 51)

Giovanni Bassano

Dic nobis, Maria

Dic nobis, Maria, quid vidisti in via?
Sepulcrum Christi viventis et gloriam vidi resurgentis.
Angelicos testes sudarium et vestes.
Surrexit Christus spes mea praecedet vos in Galileam. Alleluia.

Zeg ons, Maria, wat heb je onderweg gezien?
Ik heb het graf van de levende Christus gezien en de glorie van de opgestane.
Engelen als getuigen, zijn zweetdoek en windselen. Opgegaan is Christus,
mijn hoop, hij gaat u voor naar Galilea. Halleluja.

A portrait of Antje van der Tak, a woman with short brown hair and glasses, wearing a dark blue top. She is smiling slightly.

Antje van der Tak

sopraan

De sopraan Antje van der Tak werd in Göttingen geboren. Haar eerste ervaringen met zingen deed ze op in de Göttinger Stadtkantorei, waarin ze ook haar eerste solo-optredens had. Ze kreeg haar eerste zanglessen bij Maria Sterzenbach en studeerde daarna bij Barbara Schlick in Bonn waar zij zich specialiseerde in barokmuziek. Samen met Walter L. Mik van de Universiteit Bonn richtte zij het ensemble Capella Academica op waarmee ze op concertreis naar Brazilië, Zweden, Polen, Spanje en Cyprus ging. Sinds 2009 is ze vast verbonden aan het Luthers Bach Ensemble, waarmee ze ook regelmatig solo zingt. Ze heeft zich gespecialiseerd in werken van Bach en werkt naast uitvoeringen met het LBE mee bij cantatediensten in Duitsland. Onder anderen heeft ze met de dirigenten Herman Amlung, Eric Eriksson, Walter L. Mik, Wolfgang Unger, Paulien Kostense, Ton Koopman, Jos van Veldhoven en Tymen Jan Bronda samengewerkt.

A portrait of Trix Hiemstra, a woman with shoulder-length blonde hair and glasses, wearing a dark top and a necklace. She is smiling.

Trix Hiemstra

sopraan

Trix Hiemstra begon haar zangcarrière in Leeuwarden bij Cantate Deo. Daarna volgde het Roden Handel Chorus onder leiding van Bouwe Dijkstra. De laatste tien jaar zingt Trix bij Cantatrix. Met Emma Kirkby zong zij de sopraansolo uit Handels oratorium 'Saul' tijdens het afscheidsconcert van Bouwe Dijkstra in De Oosterpoort. Recent zong Trix de Hohe Messe van Bach in Noorwegen.

Tymen Jan Bronda

dirigent / orgel

Tymen Jan Bronda kreeg zijn eerste orgellessen toen hij zeven jaar was. Na een aantal jaren les te hebben gehad van Piet Wiersma ging hij studeren aan het conservatorium Groningen bij Johan Beeftink en Theo Jellema. Aan het conservatorium van Zwolle behaalde hij zijn diploma kerkmuziek. In 2009 werd zijn orgelstudie bij Reitze Smits, aan de Hogeschool voor de kunsten Utrecht, voltooid met de titel Master of Music na recitals in de Joriskerk te Amersfoort en in de O.L.V.-basiliek te Zwolle. Tymen Jan was in september 2011 tien jaar cantor-organist van de Lutherse Gemeente te Groningen. Het afgelopen decennium nam hij in deze kerk het initiatief voor de serie 'Orgel Anders'. Als docent kerkmuziek is hij verbonden aan de opleiding kerkmuziek Noord-Nederland die onder auspiciën van het Bureau Kerkmuziek van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) plaatsvindt.

In 2006 richtte Tymen Jan het Luthers Bach Ensemble op, dat gespecialiseerd is in de barokke uitvoeringspraktijk. Met het LBE voerde hij naast diverse Bachcantates alle Lutherse Missen van Bach uit en in november 2011 en december 2016 dirigeerde hij de Hohe Messe van Bach. Als dirigent is hij verder verbonden aan kamerkoor Tiraña uit Groningen. Tiraña viert dit najaar het veertigjarige jubileum met een speciaal voor dit koor geschreven cantate in barokke stijl door Jörg Boysen, met een libretto van Bram Wierenga.

In 2012 nam Tymen Jan het initiatief tot een actie voor reconstructie van het voormalige Schnitgerorgel (1699/1717) van de Lutherse kerk in Groningen. Het klinkende resultaat van deze succesvolle actie, het door Bernhardt Edskes gebouwde barok-orgel, kon in het reformatiejaar 2017 in gebruik worden genomen. Zo herleeft in de Lutherse kerk in Groningen een historische praktijk waarin bij de uitvoering van Bachcantates het orgel als continuo-instrument wordt ingezet. Het is een interessante ontwikkeling die in de barokke uitvoeringspraktijk landelijk de aandacht trekt.

Robert Koolstra

orgel

Robert Koolstra studeerde orgel en klavecimbel aan het Noord Nederlands Conservatorium en kreeg daarna een studiebeurs voor zijn postgraduate degree aan de Guildhall School of Music and Drama in Londen. Hij speelde continuo in diverse ensembles en maakte concertreizen naar Europa, Azië en Amerika.

Als solist is hij regelmatig te horen op orgel en klavecimbel. Hij verleende medewerking aan verschillende tv- en radio-opnames.

Als artistiek adviseur en continuospeler is hij verbonden aan het koor en barokorkest van het Luthers Bach Ensemble. Onlangs soleerde hij onder de leiding van Ton Koopman met het Luthers Bach Ensemble in het klavecimbelconcert F-dur van J.S. Bach.

In 2008-2009 was hij hoofdvakdocent en hoofd van de afdeling klassiek aan het conservatorium in Chennai (India) op uitnodiging van dubbele Oscarwinnaar A.R.Rahman. Daarna werkte hij als kamermusicus en docent in Montreal (Canada).

Hij organiseerde klavecimbel festivals in Groningen waar hij de afgelopen jaren integraal alle Partita's, de Engelse Suites en het Wohltemperiertes Klavier van J.S. Bach uitvoerde. In het voorjaar van 2017 voerde het Luthers Bach Ensemble een nieuwe reconstructie uit van de Markus-Passion van Bach (1744) uit, samengesteld door Robert Koolstra op basis van bestaande cantates van Bach en voorzien van nieuwe, door Koolstra geschreven recitatieven. Op dit moment organiseert hij met de Stichting Meer Bach benefietconcerten voor de aankoop van een klavecimbel voor het Luthers Bach Ensemble. Educatieve muziekprojecten voor basisschoolleerlingen zijn in voorbereiding.

Als organist is hij verbonden aan de Remonstrantse gemeente in Groningen.

Luthers Bach Ensemble

Sopranen:

Nellie Bolhuis
Antje van der Tak (sopraan solo)
Sanne Brederoo (solo kwartet Gallus)
Eline Jongsma (solo kwartet Cara)
Marije van der Kooy
Trix Hiemstra (sopraan solo)

Alten:

Wilko Koekoek
Marieke Bouma (solo kwartet Gallus)
Eleanor Hyde (solo kwartet Cara)
Wietske Koopmans

Tenoren:

Klaas Lyklema (solo kwartet Gallus)
Joost Hurkmans
Gerben Bos (solo kwartet Cara)
Gerard Boukes

Bassen:

Henk Timmerman
Michiel de Vries (solo kwartet Cara)
Luuk Dijkhuis (solo kwartet Gallus)

Orgel:

Robert Koolstra (Zeerijp)
Tymen Jan Bronda (Groningen)

Over het Luthers Bach Ensemble

Het Luthers Bach Ensemble is in 2006 opgericht vanuit de wens meer Bachcantates ten gehore te brengen op basis van de authentieke uitvoeringspraktijk. Het LBE is het enige Oude Muziekensemble in Noord-Nederland met een orkest en twee koren, een kleinkoor en een projectkoor. Het projectkoor heeft onlangs de naam Lutherse Bach Academie gekregen. In de afgelopen jaren wist het LBE een kern van buitengewoon goede instrumentalistinnen aan te trekken. Het LBE stelt zich ten doel het publiek te betrekken bij de emotionele rijkdom en intense dramatiek van de barokmuziek, bijvoorbeeld door scenische uitvoeringen. Dat sluit aan bij de opvattingen uit de tijd van Bach dat muziek via de emotie inzicht verschaft in de essentiële aspecten van het leven. Het LBE is letterlijk en figuurlijk gegrondvest in de Lutherse kerk in Groningen. Het gebouw aan de Haddingestraat heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een belangrijk podium voor kleinere ensembles en kamermuziek. Daarnaast speelt het LBE op verschillende podia in Noord-Nederland, in de rest van Nederland en in Duitsland. De komst van het nieuwe Schnitgerorgel in 2017 is een belangrijke impuls voor muziekuvoeringen in combinatie met dit orgel, een voor Nederland unieke combinatie.

Het LBE is een Algemeen Nut Beogende Instelling.

Wij zoeken Vrienden en Gulle Gevers

Het LBE zoekt sinds kort Gulle Gevers. **Uw steun voor langere tijd is onmisbaar.**

Willen wij op langere termijn de bewezen kwaliteit behouden en daarnaast die prachtige programma's laten uitvoeren, dan kunnen wij dat niet alleen.

Is dit wat voor u? Stuur dan een berichtje naar info@luthersbachensemble.nl (mw. Titia Siekmans) en wij handelen graag de zakelijke kant voor u af.

Wordt u Gulle Gever voor vijf jaar dan is uw bijdrage middels de ANBI regeling volledig in vijf jaar volledig aftrekbaar. Een simpel aanmeldingsformulier van de Belastingdienst is gemakkelijk te downloaden: een notaris is overbodig.

Vrienden/donateurs voor €50 per jaar, u krijgt daarvoor €5,00 korting voor maximaal 2 kaarten per concert, gereserveerde 2e rang plaatsen, persoonlijk ontvangst bij concerten, 2 x per jaar een nieuwsbrief, een programma boekje en 1 pauzedrankje.

Sponsors/gulle gevers voor €250,00 per jaar (voor 5 jaar), u krijgt daarvoor voor 1 concert per jaar 2 vrijkaarten en voor de andere concerten € 10,00 korting voor max 2 kaarten, 2e rang , gereserveerde 2e rang plaatsen, persoonlijk ontvangst bij concerten, 2 x per jaar een nieuwsbrief, een programma boekje en 1 pauzedrankje.

Sponsors/gulle gevers voor €500,00 per jaar (voor 5 jaar), u krijgt daarvoor voor 3 concert per jaar 2 vrijkaarten en voor de andere concerten € 10,00 korting voor max 2 kaarten, 2e rang , gereserveerde 2e rang plaatsen, persoonlijk ontvangst bij concerten, 2 x per jaar een nieuwsbrief, een programma boekje en 1 pauzedrankje.

Sponsors/gulle gevers voor €1000,00 per jaar (voor 5 jaar), u krijgt daarvoor 2 vrijkaarten voor alle concerten, 2e rang plaatsen, gereserveerde 2e rang plaatsen, persoonlijk ontvangst bij concerten, 2 x per jaar een nieuwsbrief, een programma boekje en 1 pauzedrankje.

GEZOCHT: COORDINATOR KAARTVERKOOP/ HOOFD KASSA

Het Luthers Bach Ensemble is een actief en gewaardeerd muziekensemble in het noorden. Er worden jaarlijks zes à zeven concertreeksen met meer dan twintig uitvoeringen georganiseerd. Die vinden plaats in het noorden, maar ook in bijvoorbeeld Doesburg, Heerlen of Amsterdam. De concerten worden vaak een aantal dagen achter elkaar gegeven.

Wij zoeken iemand die de kaartverkoop vooraf en de kassa bij de concerten wil coördineren.

De hoofdonderdelen van de taak zijn:

1. Procesbewaking van de kaartverkoop via alle verkoopkanalen
2. Communicatie met alle betrokken LBE-medewerkers en externe betrokkenen
3. Organisatie van de kassaverkoop bij concertreeksen
4. Controle en overdracht van tickets/geld na afloop van de concertreeksen
5. Het maken van een goede planning volgens een draaiboek

Er is een goed draaiboek. De eerste concerten is er gedegen ondersteuning zodat je snel ingewerkt raakt. We bieden je een leuke, afwisselende taak in een zeer muzikale omgeving. Dit werk vraagt nauwkeurigheid en een goede planning. De beloning is: tevreden bezoekers, een tevreden ensemble en dan: prachtige muziek!

Interesse? neem contact op met Ton Kee, ajkee@icloud.com en telefoon 0651546343

Komende concerten van het Luthers Bach Ensemble en de Lutherse Bach Academie

Trauer-Ode Johann Sebastian Bach

zondag 4 augustus 10:00 uur Lutherse kerk Groningen

programma

J.S. Bach, Laß, Fürstin, laß noch einen Strahl BWV 198, 'Trauer-Ode'

Speciale festival cantatedienst ('auf Deutsch') i.k.v. de Groninger Orgelzomer | 300e sterfjaar Arp Schnitger

Dezer dagen lijkt het bijna of we Arp Schnitger in levende lijve kunnen tegenkomen in de stad, met alle aandacht die er nu is voor zijn persoon en zijn werk. Voor wie echt in de voetstappen van Arp Schnitger wil treden, is er deze morgen een KantatenGottesdienst in de Lutherse kerk, waar hij zelf kerke in de jaren dat hij in de stad woonde. En om de beleving compleet te maken zal deze dienst in het Duits gehouden worden, net zoals in de 17e eeuw gebruikelijk was.

uitvoerenden

Luthers Bach Ensemble (ripiënisten, solisten & barok-orkest) o.l.v. Tymen Jan Bronda

Lucie Chartin (sopraan)

David van Laar (altus)

Jasper Dijkstra (tenor)

Henk Timmerman (bas)

entree

collecte

CD-presentatie bas-solocantates

vrijdag 6 september 20:15 uur Lutherse kerk Leeuwarden

zondag 8 september 15:00 uur Lutherse kerk Groningen

programma

J.S. Bach, bas-solo cantate Der Friede sei mit dir BWV 158

J.S. Bach, cantate Ich will den Kreuzstab gerne tragen BWV 56

J.S. Bach, bas-solo cantate Ich habe Genung BWV 82

De Australische bas-bariton David Greco is het middelpunt van deze nieuwste Bach-cd. Zijn stem, wereldwijd geroemd door grootheden als Emma Kirkby en Ton Koopman, was al vele malen in Europa en met name Nederland te horen. De cd-opnames vonden plaats bij het nieuwe barok-orgel in de Lutherse Kerk Groningen.

uitvoerenden

Luthers Bach Ensemble (solist & barok-orkest)

David Greco (bariton)

entree

€15,-

Ich habe meine Zuversicht

zondag 6 oktober 19:00 uur Grote Kerk Leeuwarden

zondag 20 oktober 10:00 uur Martinikerk Groningen

programma

J.S. Bach, cantate Ich habe meine Zuversicht BWV 188 (reconstr. Pieter Dirksen)

J.S. Bach, Lutherse Mis in g BWV 235

Pieter Dirksen: *Mijn editie van Bachs cantate "Ich habe meine Zuversicht" werd gepubliceerd als deel van de Stuttgarter Bach-Ausgaben (Carus-Verlag). De bronnen van deze cantate zijn zeer onvolledig overgeleverd, van de Sinfonia resten slechts de laatste 34 maten. Ik heb een nieuwe reconstructie gemaakt van deze Sinfonia met behulp van het laatste deel van het klavecimbelconcert in d, BWV 1052/1052a. De rest van de cantate heb ik samengesteld op basis van het gefragmenteerd overgeleverd cantatemateriaal.*

uitvoerenden

Luthers Bach Ensemble (solist & barok-orkest) o.l.v. Tymen Jan Bronda

Theo Jellema (orgel)

Antje van der Tak (sopraan)

nmb (altus)

Jasper Dijkstra (tenor)

Henk Timmerman (bas)

Vier Jaargetijden

donderdag 10 oktober 20:15 uur Kurhaus Den Haag

zaterdag 12 oktober 20:15 uur De Oosterpoort Groningen

zondag 13 oktober 15:00 uur Theater Heerlen

programma

Le quattro stagioni, Antonio Lucio Vivaldi

Concerto grosso in d Op. 3 n°11, Vivaldi

Nisi Dominus RV 608 in g, Vivaldi

uitvoerenden

Luthers Bach Ensemble (solist & barok-orkest) o.l.v. **Rachel Podger**

Robert Kuizenga (countertenor)

Ein deutsches Requiem

vrijdag 1 november 20:15 uur Grote kerk Leeuwarden

zaterdag 2 november 20:00 uur Der Aa-kerk Groningen

zondag 3 november 15:00 uur Jozefkerk Assen

programma

Ein deutsches Requiem nach Worten der heiligen Schrift, op. 45, Johannes Brahms

uitvoerenden

Luthers Bach Ensemble (kleinkoor & solisten) o.l.v. Tymen Jan Bronda

Judith Pranger (sopraan) | Florian Just (bariton)

Shuann Chai | Michael Tsalka (quatre-mains op een originele Weense vleugel)

Handel's Messiah

vrijdag 13 december	19:30 uur Jozefkerk Assen (o.v.)
zaterdag 14 december	19:30 uur Nicolaikerk Appingedam
zondag 15 december	15:00 uur Der Aa-kerk Groningen
woensdag 25 december	10:00 uur Lutherse kerk Groningen (<i>cantatedienst</i>)

programma

George Frideric Handel, Messiah (HWV 56)

uitvoerenden

Lutherse Bach Academie (projectkoor, solisten & barok-orkest) o.l.v. Tymen Jan Bronda
Lucie Chartin (sopraan) | Robert Kuizenga (countertenor) | Benedict Hymas (tenor) | David Greco (bas)

Matthäus-Passion 2020 (*semi-scenisch*)

woensdag 18 maart 2020	19:30 uur Petrus en Pauluskerk Loppersum
donderdag 19 maart	19:30 uur Grote kerk IJlst (o.v.)
vrijdag 20 maart	19:30 uur Der Aa-kerk Groningen
zaterdag 21 maart	19:30 uur De Waalse Kerk Amsterdam
zondag 22 maart	15:00 uur Martinikerk Doesburg

programma

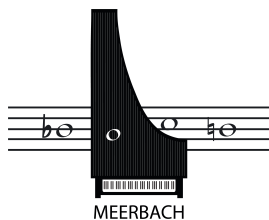
Johann Sebastian Bach, Matthäus-Passion BWV 244

uitvoerenden

Luthers Bach Ensemble (ripiënisten, solisten & barokorkest)
Roder Jongenskoor
Marc Pantus (regie) | Tymen Jan Bronda (artistieke leiding)
William Knight (Evangelist) | Marc Pantus (Christus)
Griet de Geyter (sopraan) | Agnes van Laar (sopraan) | Matthew Baker (bas) | Robert Kuizenga (altus) |
David van Laar (altus) | Benedict Hymas (tenor) | Johannes Weiss (tenor)

voorverkoop:

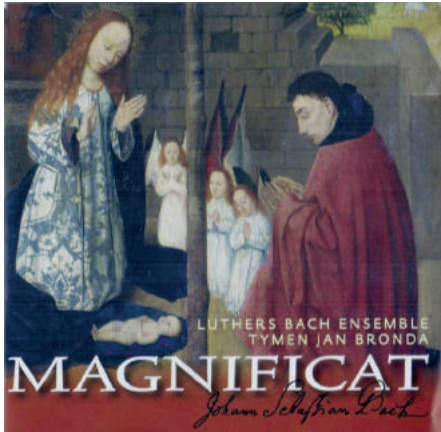
Boekhandel **Godert Walter Groningen**, Oude Ebbingestraat 53 | Boekhandel **Daan Nijman Roden**,
Heerestraat 87 & winkelstraat UMCG

De Stichting MeerBach organiseert benefietconcerten om geld in te zamelen voor de aanschaf van een eigen klavecimbel van het Luthers Bach Ensemble. Gedacht wordt aan een replica van een Mietke-klavecimbel, zoals het klavecimbel dat Michael Mietke voor het hof van Köthen heeft gebouwd. Voor dat instrument heeft Bach waarschijnlijk het vijfde Brandenburgse concert geschreven en uitgevoerd. Zie voor meer informatie <https://meer-bach.nl>

Magnifieke aanbieding!

In 2014 bracht het Luthers Bach Ensemble de cd **Magnificat** uit, 72 minuten Bach van de bovenste plank.

De kritieken waren zeer lovend en de eerste oplage is intussen uitverkocht. Vanwege de aanhoudende vraag heeft het LBE besloten tot een tweede persing, identiek aan de eerste, dus met doosje en tekstboekje.

Wij kunnen U de cd aanbieden voor € 10.

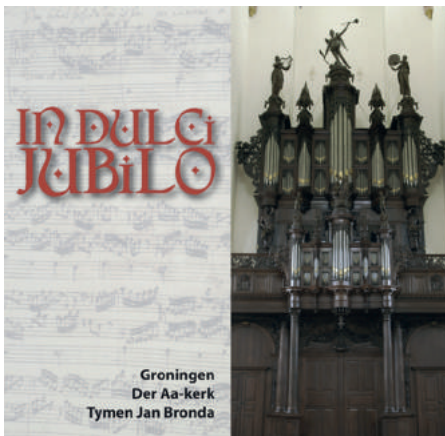
Te koop tijdens onze concerten.

Magnificat, Luthers Bach Ensemble

Op deze cd staan van Johann Sebastian Bach het Magnificat D-Dur BWV243 (met Laudan), het Concerto d-Moll BWV1059R en de altsolocantate Gott soll allein mein Herze haben BWV169. Solisten op deze cd zijn Stefanie True (sopraan); Robert Kuizenga (altus); Richard Resch (tenor) en Michiel Meijer (bas). Een en ander wordt gecompleteerd door het kleinkoor en barokorkest van het LBE.

In Dulci Jubilo, Tymen Jan Bronda

Deze cd verscheen in 2013. Tymen Jan Bronda speelde op het Schnitgerorgel van de Der Aa-kerk in Groningen. Het programma bevat werken uit de vroeg- en laatbarok die op het lijf van het instrument zijn geschreven.

Trouw (Christo Lelie):

‘In een veelheid aan registraties laat Bronda het onvolprezen Schnitger-orgel verrukkelijk klinken, helder, zangerig, veelkleurig. (...) Een belangrijke reden om deze orgel-cd aan te schaffen is het inspirerende orgelspel van Tymen Jan Bronda.’

Orgelnieuws (Joost van Beek):

‘Naast speelplezier zijn souplesse en transparantie hier toepasselijke trefwoorden, en als de muziek daarom vraagt heeft het spel van Bronda een aanstekelijk drive (“In dir ist Freude”).’

De cd kan besteld worden voor € 10 (excl. 2 euro verzendkosten). Bij een bestelling graag dit bedrag vooraf overmaken op NL45 INGB 0004 8696 77 t.n.v. T. Bronda te Groningen onder vermelding van ‘In dulci jubilo’. Vergeet niet een email met uw adresgegevens te sturen naar info@tymenjanbronda.nl. De cd is ook tijdens dit concert verkrijgbaar.

Drie solocantates van Bach op cd en in concert met David Greco

Het LBE heeft een nieuwe cd opgenomen. Goed nieuws is dat het internationale label Brilliant Classics de uitgave zal verzorgen, inclusief de distributie op Spotify en iTunes. Op deze cd staan Bachs mooiste solocantates voor bas-bariton:

- **Der Friede sei mit dir BWV 158**
- **Ich will den Kreuzstab gerne tragen BWV 56**
- **Ich habe genug BWV 82**

De Australische bas-bariton David Greco is stersolist. De opnames vonden plaats in de Lutherse Kerk in Groningen bij de Schnitgerkopie van Bernhardt Edskes. Prijs: € 15

U kunt alvast intekenen op deze nieuwe cd door op de website www.luthersbachensemble.nl een bestelling te plaatsen. Bij de release zullen wij U deze cd toesturen.

In september wordt de cd gepresenteerd bij de volgende concerten:

Leeuwarden
Groningen

Lutherse Kerk vr 6 september
Lutherse Kerk zo 8 september

20:15 uur
15:00 uur

Colofon

Floormanagement: Roelie Karsijns, Janneke Luttje
Coördinatie kassa: Bernard van Reemst
Fotografie: Titia Patberg
Geluidsopnames: Jan Willem van Willigen
Teksten: Ton Kee, Marlite Halbertsma
Redactie: Marlite Halbertsma
Ontwerp en opmaak programmaboekje: Guus van Nunen - gemakpc.nl

Voor meer informatie en het laatste nieuws, kijk op onze nieuwe website www.luthersbachensemble.nl

---

Het LBE is ook op Facebook te vinden, met een kleine 5000 Vind-ik-leuks.
Word daar ook vriend van het LBE!

Ook op Twitter!

Volg ons ook op Instagram!

Stichting LUTHERS BACH ENSEMBLE te Groningen
Postadres p/a Haddingestraat 19a 9711 KB GRONINGEN
e-mailadres info@luthersbachensemble.nl
IBAN NL70INGB0002878593 / BIC INGBNL2A
t.n.v. stichting Luthers Bach Ensemble Groningen
Kamer van Koophandel 02096248 ANBI nr. 65004

Wilt u zich aanmelden voor de LBE-mailinglist, stuur dan een mailtje naar
bovenstaand e-mailadres.

Management

Artistic Director (artistiek leider)
Tymen Jan Bronda info@tymenjanbronda.nl
+31 (0)6 27035682

Managing Director (zakelijk leider)
Titia Siekmans titiasiekmans@gmail.com
+31 (0)612964199

Inspiciënt: Ite-Harm Meerveld,

Oege Mollema (podium)

Floor Manager: Titia Patberg

Choir Manager LBE: Henk Timmerman

Choir Manager LBA: Betty Knigge

Bestuur

Ton Kee (voorzitter)
Broer Miedema (penningmeester)
Rolf Wierenga (secretaris)
Daan Nijman (bestuurslid)
Marlite Halbertsma (bestuurslid)
Bernard van Reemst (fondsenwerving)
Carel Alons (advies)

Raad van toezicht

Jan Willem van Willigen
Johan Boiten
Karel Knoll
Jeroen Knot
Jan Hendrik Kuiper

VIVALDI VIER JAARGETIJDEN

Concerto Grosso in D
Nisi Dominus in G
Robert Kuizenga (countertenor)

LUTHERS BACH ENSEMBLE o.l.v. RACHEL PODGER

**DEN HAAG
GRONINGEN
HEERLEN**

DO	10 oktober	20:15	Kurhaus
ZA	12 oktober	20:15	Oosterpoort
ZO	13 oktober	15:00	Theater

Kunstraad groningen

LDF

Gemeente
Groningen

 Fonds Eemmond
Meindersma-Sybenga Stichting